

MANUÁL

1.0

pro studenty brněnské Střední ScioŠkoly 2022/2023

Milé studentky, milí studenti,

jste součástí něčeho velkého! Spolu s námi rozjždíte první střední ScioŠkolu v Brně. Tato škola je v mnoha ohledech jiná než běžné střední školy. Máte zde na jednu stranu velkou svobodu. Spoluvytváříte a organizujete společně ateliéry. Vybíráte si z kurzů ty, které vám nejvíc vyhovují. Podílíte se velkou měrou na tom, jak to ve škole vypadá, co se v ní děje a jaká zde panuje atmosféra. Na druhou stranu tu máte řadu povinností. Hlídáte si termíny, dohody a vedete si portfolio svých prací. ScioŠkola je místem, kde odpovědnost za své učení máte především vy, studenti, a kde se také sami hodnotíte. Staráte se i o chod školy. Aby svoboda byla možná, dodržíme všichni pravidla, která si spolu stanovíme.

Jsme na začátku - všechno ještě není pevně dáno. To znamená, že nás dost možná čekají změny (ostatně motto Scia zní: Změna je trvalý stav!). Zároveň to však znamená, že vy jako studenti můžete mít ještě větší vliv na to, jak bude ScioŠkola fungovat.

Vaši průvodci

P.S. Tento manuál vznikl s laskavým svolením 1. Scio Střední školy v Praze jako pokračovatel jejich skvělé předlohy. Díky za hromady inspirace!

Scio-hodnoty: co učíme

Mise Scio-škol je: "Připravujeme děti na život v 21. století tak, aby uměly vzít život do svých rukou a mohly se stát tvůrci budoucnosti". V budoucnosti (a už i v přítomnosti) potřebujeme k tomu, abychom byli úspěšní, nejen informace ale také dovednosti, správné postoje a odhodlání. To vše dohromady se nazývá kompetence. Proto jsou kompetence tím hlavním, co ve Scio školách rozvíjíme. Pojďme si je trochu představit.

Scio Kompetence

1. Řídím a poháním své učení (učební autonomie)

Svět bude čím dál složitější a změny budou přicházet rychleji. Proto je a bude nezbytné se učit celý život, zůstat zvědavý/á a mít potěšení z poznávání a současně brát změny jako výzvu a příležitost k učení. Už dnes jsou ve výhodě ti, kdo se rádi učí, rozumí svému učení, umí ho řídit, pohánět, plánovat i reflektovat. **Umět se učit to je v 21. století naprostá nezbytnost.**

2. Vybírám si, co (a koho) si pustím do mysli

Informace a jiné vjemy se na nás hrnou ze všech stran. Je jich mnohem víc, než co je náš mozek schopen zvládnout. Hodně jich je zbytečných, mnohé jsou manipulativní, lživé nebo dokonce škodlivé. Ale i zajímavých a užitečných informací je moc. Proto je třeba se naučit mezi nimi aktivně vybírat ty nejdůležitější, nejužitečnější a průběžně filtrovat záplavu těch ostatních. **Bez této kompetence se v narůstajícím přívalu informací nedá přežít.**

3. Rozumím sám sobě

Pro spokojený život je třeba mít pevné body, něco jistého, stálého. Jedinými trvalými průvodci našich životů jsme my sami. Je třeba, abychom se na sebe mohli vždycky spolehnout, nejen dnes, ale i za 50 let. A to se nám povede, když se naučíme rozumět sami sobě a jak být svými pány. Bez toho se nebudeme umět v proměnlivé a nejisté budoucnosti rozhodovat a ztratíme vnitřní svobodu. **Rozumět sám sobě vždy bylo, stále je a čím dál víc bude základem spokojeného života.**

4. Odolávám nejistotě, neúspěchu i stresu (odolnost)

Současnost přináší mnoho nejistoty a stresu. Koronavirus všem ukázal, že to, co jsme pokládali za jisté, se může během pár dnů úplně změnit. Čeká nás složitý a nepředvídatelný svět, budeme se muset rozhodovat pod tlakem, často v nejistotě. Budeme čelit chybám svým i jiných, zažijeme stres, neúspěchy, nepřízeň osudu. Mohou přijít i prudké a zcela nečekané změny, díky kterým dojde i ke zhoršení kvality života. **Je třeba se na všudypřítomnou nejistotu připravit, zvyšovat svou odolnost, otužovat se.**

5. Buduji a udržuji dobré vztahy

Doba života bude delší. Bude třeba umět dobře fungovat nejen v dlouhodobých vztazích s rodinou a přáteli, ale také vytvářet a udržovat dobré korektní vztahy se širším okruhem lidí. Třeba ve škole, v práci, se sousedy, v komunitě, na sociálních sítích, se svými oponenty, nebo i s úplně cizími lidmi. Každý přemýšlí a prožívá svět jinak, umí jiné věci, pokud se naučíme dobře vycházet s různými lidmi, můžeme se od každého z nich něco naučit. **Dobré vztahy byly, jsou a budou pro plnohodnotný život nezbytné a jejich význam v proměnlivé budoucnosti poroste.**

6. Konám dobro a stavím se zlu (kategorický imperativ)

“Nejvíc se vyplatí, když člověk člověku pomáhá,” píše Jan Werich v pohádce Královna koloběžka. A platí i opak, přehlížet nebo tolerovat zlo se nakonec vždy vymstí, i když postavit se zlu vyžaduje často velkou odvahu i osobní oběti. Vést smysluplný život to znamená i být užitečný pro své okolí i pro společnost. **Celý život ti bude pomáhat zkušenost, že dobré skutky přinášejí dobrý pocit a že je radost pomáhat ostatním.**

7. Jsem tvůrcem budoucnosti světa

Každý nese svůj kousek odpovědnosti za budoucnost světa, každý může přispět k řešení problémů, ať už jsou lokální nebo i globální, malé i velké. A každý by si měl být vědom, že i neúčastí či nezájem se podílí na podobě budoucnosti. Připravujeme děti budoucnost nejen přijmout a zvládnout, ale také ji aktivně ovlivňovat a spolu-vytvářet. **Ať už se bude svět vyvíjet jakkoliv, je povinností každého usilovat o to, aby byl lepší.**

8. Mám život ve svých rukou

Každý člověk chce vést smysluplný, naplněný a spokojený život a plnit si své sny. Těžko můžeme být v životě svobodní, pokud budeme ve vleku náhod osudu, obětí okolností či hříčkou v rukou technologií a umělé inteligence. Proto je důležité umět se svobodně rozhodovat, mít autonomii, zvládat překonávat překážky, dosahovat své cíle, a spoustu dalších věcí, které rozvíjíme skrze všechny naše ScioKompetence. **Zkrátka umět si (vždy) najít vlastní cestu jak mít život ve svých rukou.**

Jak to funguje v praxi

Hlavní odpovědnost za učení máš ty, student/ka Scioškoly. Možná tě to trochu znejistilo, ale není třeba se ničeho bát. Nejspíš si chceš o svém životě rozhodovat především sám(a). Dává tedy smysl, aby to platilo i pro učení, které tě má na tvůj život připravit. Pořád jsme tu my, průvodci, připravili jsme ti hřiště a budeme ti pomáhat, když si nebudeš vědět rady. Aktivní však musíš být hlavně ty.

Pojďme se seznámit s učebními formáty Scioškoly.

Velký prostor pro tvé nápady a projekty nabízejí **ateliéry** – dvoutýdenní výukové bloky (26 hodin) na téma, která vyberou studenti/ky během takzvané velké koordinace. Během roku budeš také pracovat na svém **individuálním projektu**, kde se můžeš věnovat čemukoliv, co tě zajímá.

Kurzy jsou pravidelné jedno nebo dvouhodinové učební bloky, které se opakují vždy po dobu sedmi týdnů a vedou je průvodci.

Hub je týdenní prostor (13 hodin) pro studenty věnovat se intenzivně jednomu zvolenému tématu. Průvodci slouží v hubu jako konzultaci a přináší podněty, čemu by se studenti mohli věnovat.

Studenti/ky mají pravidelně v rozvrhu čas na samostudium – mohou jej využívat k práci na ateliéru, přípravě na kurzy nebo práci na individuálních projektech. Tomuto času pro samostudium říkáme **samorost**. V tomto čase se mentoři/rky scházejí se studenty/kami při individuálních i skupinových rozhovorech (tzv. **mentorských kruzích**), kde společně pracují na rozvoji každého studenta/ky. Je to také čas vhodný pro jakékoliv jiné konzultace.

Shromáždění všech studentů/tek a průvodců/kyň je místem přijímání důležitých rozhodnutí, která se týkají života školy. **Kolej** je stálá skupina složená ze studentů/tek všech ročníků a dvou až tří průvodců/kyň, jejíž složení se v průběhu roku mění jen minimálně nebo se nemění vůbec. Funkce koleje je sociální (jde o skupinu lidí, kteří se znají a společně i něco prožili), politická (navrhuje a předjednává body na shromáždění) a organizační (např. deleguje skupinu studentů/tek, kteří mají službu).

Služba se stará o praktický chod školy. Služby probíhají v dvoukolejích a jsou vedeny příslušným kolejníkem.

K vytvoření přehledu o studijním pokroku slouží zejména tvoje **digitální portfolio** a **rozvojový plán**. Takový přehled potřebuješ zejména ty sám/sama, aby ses ve svém studiu dobře orientoval/a. Student si také zaznamenává svůj průchod studiem standardizovanou formou.

Formáty podrobně

Ateliéry

Jsou důležitou učební jednotkou Střední ScioŠkoly. Jsou to dvoutýdenní bloky, jimž je věnováno několik učebních celků během týdne (podrobnosti jsou uvedeny v rozvrhu). Cílem je společně se vzdělávat a zkoumat svět z různých úhlů pohledu. Velká péče je věnována výběru témat a přípravě na ateliéry.

S **návrhem** na téma ateliéru přicházejí jak studenti, tak průvodci, a to v čase k tomu určeném v rozvrhu pro koordinaci ateliérů.

V první části plánování, tzv. **velké koordinaci**, představí studenti samostatně nebo ve skupinách své návrhy na ateliéry. Výsledkem velké koordinace je přehled schválených ateliérů na následující období, včetně personálního obsazení průvodci.

Následuje tzv. **malá koordinace**, které se účastní studenti zapsaní na vybraný ateliér. Jejím účelem je vytvořit základní časový plán ateliéru, rozdělit si práci, kterou je nutné udělat ještě před začátkem ateliéru, jako např. zajištění výjezdů a exkurzí, zvaní hostů, zajištění materiálu, apod.

Úkolem průvodců v ateliéru není vymýšlet, jak by měl ateliér probíhat, ale spíš moderovat diskusi tak, aby studenti pokud možno sami dospěli k realistickému plánu a měřitelným výstupům. Jejich hlavním úkolem není vyučovat, dělat rozhodnutí za studenty, organizovat návštěvy a exkurze, ani hodnotit. Neměli by si brát slovo častěji než kdokoli ze studentů. Jejich úkolem je vést studenty k pravidelné reflexi a seberefexi výsledků práce v ateliérech. Zodpovědnost za výsledek práce nesou výhradně studenti.

Kritéria **úspěšného ukončení** ateliéru určují společně všichni účastníci (studenti i průvodci). Bližší informace o ateliérech **najdete brzy v komplexní brožuře**.

Kurzy

Kurzy jsou pravidelné jedno- nebo dvouhodinové učební bloky, které se opakují každý týden po dobu sedmi týdnů. Témata a podmínky splnění kurzu určuje průvodce. Studenti si vybírají z nabídky kurzů podle svého uvážení, ale vždy tak, aby celkový počet hodin (spolu se všemi ostatními formáty) v jejich osobním rozvrhu pohyboval mezi 30 a 35 hodinami týdně. Výstupy z každého absolvovaného kurzu zařadí student do svého digitálního portfolia. Požadavky na úspěšné ukončení kurzu určuje průvodce.

Samorost

Čas určený především pro samostatnou práci studentů a konzultace průvodců. Studenti v tomto čase pracují na svých individuálních projektech, dodělávají práci z ateliérů a kurzů, účastní se pracovních skupin a mentorských kruhů. Mohou se dopředu zapsat na konzultaci s kterýmkoliv průvodcem. Pravidelně se scházejí se svým mentorem.

Hub

Hub je týdenní období, ve kterém mají studenti prostor věnovat se jednomu tématu více do hloubky. Tématické okruhy vypisují průvodci, studenti si vybírají ten, který je jim nejbližší. Po domluvě mohou pracovat i na vlastním tématu. Práce v hubu probíhá samostatně nebo ve skupinkách, průvodce má roli konzultanta. Průvodce studenty nevede ani nezadává úkoly - tedy hub není kurz. V hubu pracuje každý student svým vlastním tempem.

Student si na začátku každého hubu sestaví stručný plán, čemu by se chtěl v daném týdnu věnovat; na konci si vyhodnotí, co se naučil (s průvodcem ke kterému se zapsal).

Mentoring

Jde o vztah mezi studentem (padawanem/padawankou) a průvodcem (mentorem). Cílem je orientace studenta v systému školy, **rozvoj poznání** a směřování ke **studijní autonomii**. Mentor má přehled o studiu svého padawana, pomáhá mu/jí řešit různé problémy. Kromě toho také vyřizuje absence a omluvenky a setkává se se studentem a jeho rodiči při **tripartitách**. Upozorňuje padawana na možný studijní neúspěch, pokud mu hrozí, a pomáhá mu najít řešení. Vztah mezi mentorem a padawanem je důvěrný, mentoři zásadně nevynášejí informace z individuálních rozhovorů, pokud si to s padawanem nevyjednají. V rozhovorech je omezený prostor i pro osobní otázky, **nejedná se ale o terapii**. Pokud hrozí překročení této hranice, odkazuje mentor na poradenské pracoviště. Student si svého mentora vybírá podle vlastního uvážení a možností průvodců. Student může svého mentora změnit. Mentor může požádat svého padawana, aby změnil mentora, má-li k tomu vážné důvody.

Mentorský kruh

Studenti, kteří mají stejného mentora, se pravidelně v čase samorostu scházejí v mentorských kruzích. Cíle těchto kruhů jsou stejné jako u mentoringu. Formát kruhu umožňuje mentorovi využívat skupinovou dynamiku a zkušeností starších studentů. Studenti v mentorském kruhu pracují před koncem pololetí na **sebehodnocení**, které bude základem jejich **vysvědčení**.

Sebehodnocení

Sebehodnocení je povinná reflexe vlastního rozvoje za dané pololetí. Jedná se o souvislý text, který odpovídá délkou a formou tomu, co určí mentor a co se stanoví v rámci mentorského kruhu. Text je psaný spisovnou češtinou, respektuje pravidla pravopisu. Vlastní reflexe je postavena na faktech, pozorování a argumentech, student/ka v ní především vyhodnocuje posun v cílech, které si stanovil/a na začátku pololetí při sestavování svého rozvojového plánu.

Kritéria

- Student/ka odevzdal/a reflexi řádně a včas.
- Text splňuje rozsah daný mentorem/dohodnutý na mentorském kruhu. (Není-li určeno jinak, jedná se o 900 až 3600 znaků.)
- Sebehodnocení je srozumitelné (čitelné, logicky strukturované, respektuje pravidla

pravopisu atd.).

- Sebehodnocení vychází ze záznamů (portfolia, reflexí studijních bloků, hodnocení studijních bloků) a jeho závěry se opírají o argumenty.
- Sebehodnocení popisuje posun v kompetencích (alespoň v jednom libovolném stavebním kameni ze ScioKompetencí).
- Sebehodnocení obsahuje vyhodnocení posunu v jednotlivých cílech stanovených ve studijním plánu.

Individuální projekt

Individuální projekt je povinná studentská práce, která má jasný **cíl** nebo **vizi**. Je časově ohraničená v daném školním roce (v tomto školním roce převážně ve druhém pololetí) a má jasně popsany výsledek a kritéria hodnocení.

Student si pro individuální projekt vybere téma nebo způsob zpracování, které má pro něj přínos a je pro něj výzvou. Nemá to tedy být něco, co student už zvládá - buď téma, nebo forma musí přinášet posun.

Práce na IP má definované kroky, které je nutné dodržet:

1. Formulování vize a cíle.
2. Formulování způsobu řešení projektu (jak k cíli dojdu, co budu dělat).
3. Uvědomění si, kam mě projekt posune, co se na něm naučím.
4. Písemné souhrnné zadání projektu (typicky k němu student dojde při druhé konzultaci): obsahuje téma, co je cílem, kritéria kvality (jak poznáš, že je to hotové).
5. Pravidelné konzultace s průvodcem nad pokračující prací, překážkami, změnami a problémy.
6. V harmonogramu je čas pro zpracování připomínek konzultantů.
7. Student uloží výsledek práce (dokumentaci, záznam apod.) do svého portfolia, včetně reflexe a sebehodnocení.
8. Odevzdání práce má a respektuje předem domluvený termín.
9. Prezentace IP před publikem na Konferenci IP.

Konference IP je společný prostor pro prezentaci práce všech studentů na jejich IP. Prezentuje se před spolužáky, případně i před veřejností v průběhu druhého pololetí.

Shromáždění

Shromáždění všech studentů a průvodců je místem přijímání důležitých rozhodnutí, která se týkají života školy. Shromáždění rozhoduje shodou (konsensem) všech přítomných členů. Shromáždění může k řešení jednotlivých záležitostí vytvářet **pracovní skupiny**. Shromáždění:

- rozhoduje o pravidlech vzájemného soužití,
- rozhoduje o pravidlech využití školního majetku,
- rozhoduje o prezentaci školy na veřejnosti,
- rozhoduje o využití prostředků na vybavení a investice,
- rozhoduje o využití prostor,

- rozhoduje o právech a povinnostech služby nad rámec tohoto manuálu, a o zařazení studentů do služby,
- rozhoduje o spolupráci školy s jinými subjekty,
- podává návrhy a vyjadřuje se k jakýmkoliv jiným záležitostem týkajícím se školy.

Konkrétní pravidla se řídí [Manuálem shromáždění](#). Najdete ho na disku Studenti ve složce Shromáždění.

Kolej

Kolej je stálá skupina složená ze studentů všech ročníků a nejméně jednoho průvodce, jejíž složení se v průběhu roku mění jen minimálně nebo se nemění vůbec. Kolej je primární sociální skupinou studenta, mělo by se jednat o prostředí, které je bezpečné, podpůrné a kam se student těší. V koleji se buduje komunita.

Kolej má celkem **tři funkce**:

- sociální (jde o skupinu lidí, kteří se znají, podporují, zažívají věci společně a tvoří komunitu),
- politickou (navrhuje a předjednává body na shromáždění),
- organizační (např. deleguje skupinu studentů, kteří mají službu, organizuje maraton psaní dopisů pro Amnesty, apod.).

Kolej se setkává pravidelně každý týden. Má na starosti delegování studentů pro službu. Probíhají v ní preventivní programy. Kolej je možné při splnění určitých podmínek změnit.

Služba

Nejdůležitější hodnotou Střední ScioŠkoly je aktivita. Od studentů očekáváme, že budou svojí aktivitou chtít měnit svět, v němž žijí, k lepšímu. Součástí tohoto přístupu je zvládnutí praktických činností, které vyžaduje každodenní chod školy.

Službu vykonává tým složený ze studentů a jednoho průvodce. Týmy se střídají po zpravidla třech týdnech, jež odpovídají trvání jednoho ateliéru a jednoho hubu. Studenti, kteří vykonávají službu, se tedy v daném období ateliérů/hubů nezúčastňují. Pokud jim to povinnosti služby dovolí, docházejí na kurzy. Každý student plní službu dvakrát ročně.

Povinnosti služby jsou mimo jiné:

- vyřizování telefonické a e-mailové korespondence, nákupy spotřebního materiálu;
- sociální sítě - studenti spravují Fb;
- zvelebování školy - služba navrhuje změny a v případě schválení shromážděním je realizuje;
- vnitřní informovanost: služba je zodpovědná za to, že všichni vědí, co se kdy děje a kde má kdo být;
- úklid školy.

Povinností služby je předat agendu nastupující službě a další detaily budou podrobně popsány v Manuálu služby, který v blízkých týdnech spolu vytvoříme.

Pohyb

Pravidelný pohyb je přínosný v každém věku. Studium je často náročná mentální práce a je třeba ji vyvažovat aktivitou tělesnou. Proto dáváme za povinnost se v každém kurzovém období aktivně pohybu věnovat. Zároveň pohybem prokládáme aktivitu i v jiných celcích. Vzájemně se podporujeme, pohyb je pro nás normou, ne výjimečným stavem.

Portfolio

Portfolio slouží každému studentovi jako podklad pro zhodnocení učebního pokroku a pro tvorbu sebehodnocení. Je žádoucí si do portfolio průběžně ukládat a přehledně organizovat všechnu práci, kterou student ve škole vytvoří. Konkrétní podoba portfolio není předepsána, preferovaná je digitální forma prostřednictvím sdílených složek na Google Drive.

“Best of” prezentace

“Best of” prezentace je představení práce, kterou student považuje za svoji nejlepší v daném pololetí. Prezentace se nemusí vztahovat k událostem, které nastaly ve škole, takže to může být například “Best of” o cestě za úspěchem na taneční soutěži. Prezentuje se před spolužáky, případně i veřejností, na konci prvního pololetí.

Podmínky pro postup do dalšího ročníku

Na Scio střední nemáme klasické předměty - nevyžadujeme od studentů jejich splnění na “dostatečnou” pro projití do dalšího ročníku. Nepotřebujeme, aby všichni uměli to stejné. Místo toho chceme, aby studenti byli aktivní a připraveni na budoucnost. Školu tvoříme jako místo, které k tomuto vytváří ideální prostor. Rozvíjíme ScioKompetence. Po studentech chceme, aby byli ve škole, vstřebávali její atmosféru a učili se zvládat povinnosti a dovednosti, které budou potřebovat i v budoucnu. Proto, aby student úspěšně uzavřel jeden ročník, a mohl postoupit do dalšího musí:

- Úspěšně dokončit **70 % možných ateliérů.**
- Být na **70 % shromáždění.**
- Být na **70 % kolejních kruhů.**
- Úspěšně dokončit **70 % zapsaných kurzů.**
- Absolvovat minimálně **1 pohybový kurz** za každé kurzové období.
- Vypracovat za rok **jeden individuální projekt** a prezentovat výsledky.
- Na konci každého pololetí si napsat **sebehodnocení**, které je součástí vysvědčení.
- Vystoupit se svou **“Best of”** prezentací.
- Absolvovat **dvě služby** během školního roku (od října do června).

Komunikace se školou

Studenti používají pro komunikaci ohledně školních záležitostí školní e-mail (jmeno.prijmeni@scioskola.cz), který by měli pravidelně kontrolovat. Dále se využívá aplikace Edookit, kam se zaznamenává docházka. Do Edookitu mají přístup i rodiče a nezletilým studentům omlouvají nepřítomnost. Průvodce v Edookitu zaznamenává ukončené formáty (kurzů, ateliérů, apod.). Aktuální informace, které se týkají kurzů, změn ve výuce, expedic a podobně se umísťují na školní BaseCamp.

Průvodci

Hana Šeráková	hana.serakova@scioskola.cz	vedení školy, průvodce
Jiří Březina	jiri.brezina@scioskola.cz	vedení školy, průvodce
Eva Cvachovcová	eva.cvachovcova@scioskola.cz	průvodce, kariérní poradce
Markéta Dohnalová	marketa.dohnalova@scioskola.cz	průvodce, metodik prevence a výchovný poradce
Jan Gol	jan.gol@scioskola.cz	průvodce
Alexandra Porembová	alexandra.porembova@scioskola.cz	průvodce
Blažena Stránská	blazena.stranska@scioskola.cz	hospodářka